

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXII. Deobligatus, ob impotentiam, à toto opere præcepto, non eo
ipso deobligatus est à parte, etiam minori, ad quam est potens, si
præceptum sit de re divisibili, terminusque potentiæ, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XXI.

83. a. 13.) attentio verò ista simul esse potest, & ad horarum recitationem, & ad Missæ auditionem.

173 Si dicas hinc consequens esse, quòd obligatus ad audiendas tres Missas, simul iis satisfacere queat unicâ attentione interius ad Deum habitâ, si simul legantur in pluribus altaribus ita conjunctis, ut verè dici possit omnibus illis, humano modo, corporaliter adesse.

Respondeo cum Turriano in select. disput. 16. dub. 7. & Coninck de Sacram. q. 83. n. 288. contra Dianam p. 10. tr. 15. resol. 13. talem ordinariè non satisfacere: quia Confessarii, qui trium Missarum auditionem pro poenitentia injungunt, vel qui eas se audituros vovent, ordinariè intendunt auditionem plurium Missarum successivè. Cum majorem poenitentiam, vel majus Dei obsequium intendant, injungendo, vel vovento auditionem trium Missarum, quam injungendo, vel vovento auditionem unius. Major vero poenitentia non est, nec majus Dei obsequium, simul audire tres Missas, quam unam.

174 Videtur tamen ex dictis confici, Missæ præcepto satisfacere, qui tempore illius conscientiam examinat die Festo. Cum examen istud, exterius nihil importet impossibile cum auditione Missæ; interius verò importet attentionem ad rem divinam, utique ad sui coram Deo accusationem, &c.

175 Non videtur tamen idem dicendum de confessione tempore Missæ. Quia licet confessio nihil importet impossibile cum interna attentione ad rem divinam (cum attentio ad confessionem sit attentio ad rem divinam) videtur tamen importare aliquid impossibile cum attentione externa. Quia ferè agens cum Confessario suo, sacramentaliter confitendo, non videtur exterius ad aliud attendere, sed totam suam attentionem, seu moralem præsentiam externam in confessione sua unicè consumere. Ita Lugo, Candidus, Bassæus, Bonacina, Dicastillo, & alii contra Reginaldum, & Lessium. Diana tamen p. 10. tr. 14. resol. 45. & Leander de præcept. Eccles. tr. 2. disput. 1. q. 171. à nova Missæ auditione excusant eos, qui in confitendo non consumunt notabilem Missæ partem, sed v. g. ab initio dumtaxat ad Evangelium inclusivè. Sed si totam Missam de novo audire tenetur, toto Missæ tempore confessus; quidni & partem illam, confessus tempore illius?

176 Non satisfacit etiam obligationi Missæ, qui tempore illius legit historias, licet spirituales: scilicet si legat Meditationem, vel aliquid simile, excitando seipsum ad devotionem, & virtutem, & simul attendendo ad Sacrum. Talis quippe perinde assistit cum externa attentione, ac si legeret Psalmos; interius verò attendit ad Deum.

Quemadmodum uno eodemque tempore satisfieri nequit pluribus præceptis, diversis temporibus affixis; ita nec pluribus partibus ejusdem præcepti, diversis temporibus affixis, quando scilicet præcepto illo præcipitur totum aliquid successivum. Nec proinde satisfacit præcepto Ecclesie, de audiendo Sacro, qui duas, vel plures ejus partes simul à diversis celebrantibus audit.

Audientem simul à diversis celebrantibus plures Missæ partes, v. g. ab uno ab initio ad Consecrationem; ab altero à Consecratione ad finem, satisfacere præcepto de audienda Missa, docuerunt Azorius, Hurtadus, Bonacina, Dicastillo, Baunius, Escobar, alique plures apud Dianam p. 11. tr. 1. resol. 1. & Leandrum ipsos sequentem ubi supra q. 56.

Sed hanc opinionem ut falsam, & præceptorum Ecclesie everfivam, 9. Maii 1657. 178 Facultas Lovaniensis censurâ notavit, addens majorem non habere apparentiam de quatuor Sacri partibus, quam de viginti; si utique viginti Sacerdotes uno tempore sic in diversis altaribus celebrarent, ut uno dicente Introitum, alter diceret Kyrie & Gloria, alter Epistolam, alter Graduale, alter Evangelium, & sic de aliis partibus. Sed & Innocentius XI. 2. Martii 1679. proscripsit hanc propositionem: *Satisfacit præcepto Ecclesie de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, imò quatuor, simul à diversis celebrantibus audit.*

Et merito: tum quia Ecclesia, dum præcipit auditionem Sacri, præcipit ut illud audiamus per modum totius successivi (cum reverà tale sit, nec componatur nisi ex partibus successivis) vult igitur ut partes illius audiamus successivè, ut scilicet Deo consecremus successivum illud temporis spatium, quod in Missa decurrit. Tum quia aliàs sequeretur absurdum à Lovaniensibus notatum. Sequeretur item, quòd siqui homines forent bilingues (quod de Schytis nonnullis legitur) satisfacere possent obligationi horarum, duas simul horas legendo, unam unâ, alteram alterâ lingua. Et quia Communitates sunt multilingues, divisæ in plures choros, brevissimo tempore satisfacere possent obligationi horarum, uno choro legente Matutinum, alio Laudes (eodem tempore) alio Primam, & sic de aliis.

CAPUT XXII.

Deobligatus, ob impotentiam, à toto opere præcepto, non eo ipso deobligatus est à parte, etiam minori, ad quam est potens, si præceptum sit de re divisibili, terminusque potentie, & impotentie non sit incertus, & ambiguus.

Probatur 1º. ex cap. cum dilecti, de dolo 180 & contumacia, ubi statuitur præceptum,

quod impleri non potest quoad totum, implendum quoad partem possibilem.

181 2°. Quia Ecclesia per Innocentium XI. damnavit hanc propositionem Dianæ p. 4. tract. 4. resol. 125. *Qui non potest recitare Matutinum & Laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil teneretur. Quia major pars trahit ad se minorem.*

182 3°. Qui debet viginti aureos, si possit solvere quinque, non autem reliquos, haud dubiè tenetur solvere quinque. Ergo qui debet solvere septem horas, si non possit solvere majores, possit autem minores, tenetur ad minores. Cum obligatio ista æquè sit de re divisibili, quàm illa.

183 Dixi, si terminus potentiae & impotentiae non sit incertus, &c. propter infirmos, in quibus vix, aut ne vix quidem assignabilis est præcisus terminus, ad quem extenditur, & ultra quem non extenditur. Qui si tenerentur ad partem, dum impotentes sunt ad totum, in gravissimos scrupulos conjicerentur in determinanda parte ad quam tenerentur. Et ideò dicendum, quòd si certò potentes sint ad determinatam partem, esto solum esset unica hora, ad eam tenerentur. Ad ea verò quæ præstare certò non possunt, sed dubitant, an possint necne, si dispensationem habere possint, eam petant. Si desit qui dispense, stent judicio viri prudentis, confisi de benignitate Ecclesiae, quæ in casu dubii censenda non est eos obligare velle, ne expositi sint gravissimis scrupulis conscientiae. Ita Lumbierus noster ad propositiones damnatas observat. 14. n. 473. Magnæ consolationis (pro Religiosis Ordinum Mendicantium, & cum ipsis communicantium) est privilegium, quo Leo X. (apud Casarubium verbo *declarare*) concessit Fratribus Minoribus, & consequenter Carmelitis cum ipsis communicantibus, qui scrupulis vexantur, ut possint in omnibus dubiis, securà conscientia, stare determinationi suorum Superiorum.

184 Collige ex dictis 1°. quòd major pars non semper trahit ad se minorem, nec accessorium semper sequitur principale, ut ostendit Barbosa tract. 1. var. axiom. 4. num. 11. & seqq. Quamvis enim axioma istud procedat in multis, non in omnibus, & signanter non procedit, dum principale & accessorium, divisibilia sunt, & inconnexa. Qui enim promisit dare vaccam, & vitulum ipsius, si vaccam dare nequeat (quia mortua est) tenetur dare vitulum. Non procedit etiam, ubi diversa est ratio accessorii & principalis, ut in casu horarum, in quo tota ratio excusandi à majori parte, est impotentia, quæ ad minorem partem supponitur non esse.

185 Collige 2°. eum qui semiquadrante ante mediam noctem recordatur totius se officii debitorem, etsi impotens sit ad totum ante mediam noctem recitandum, teneri ad reci-

tandum quantum potest, usque ad duodecimam noctis. Eum item, qui (non habens Breviarium) memoriter recitare posset singularem horarum Psalmos, non verò Capitulum, nec orationes, teneri ad Psalmos recitandos. Ita Lumbierus n. 477.

Nec dicas quòd potens audire Missam ab initio ad Evangelium, sed non ultra, ad nihil teneatur. Vel enim hoc non est verum: vel si verum, ideò est, quia pars illa Missæ sic se habet accessorie ad Missam, ut ab aliis dividi nequeat. Sed non video cur dicta pars Missæ minus divisibilis sit ab aliis, quàm una hora ab aliis, vel Psalmi unius horæ à Capitulo & oratione, in casu antèdicto. Unde videtur de omnibus istis pariformiter sentiendum.

Collige 3°. nimis laxam & intolerabilem esse opinionem Escobarii Theol. Moral. tr. 1. exam. 11. c. 4. n. 108. ubi sic: Tempore Praefationis quis venit ad Sacrum audiendum, quod unicè celebratur: teneturne illam (id est residuam) singularis illius Missæ partem audire? Sanchez & Suarez teneri asserunt: quòd illa præcipua sit Sacri pars. Ego autem probabiliter assero non teneri: quia per illam partem Missæ non potest implere præceptum. Quamvis enim implere nequeat præceptum illud quoad totum: bene quoad partem, eamque præcipuam.

CAPUT XXIII.

Legislator, etiam supremus, in gravi materia, sibi non indecora, legibus à se latis, quoad vim directivam, (non quoad coercitivam) tenetur sub mortali se conformare.

187 Quid illis non teneatur quoad vim coercitivam, Doctores conveniunt cum S. Thoma 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. Nullus enim propriè cogitur à seipso (ait S. Doctor) nec alium supremus habet, à quo cogatur.

188 Quòd verò iis quoad vim directivam teneatur se conformare, cum communi tradit S. Doctor ibidem. Quia, ut dicitur cap. cum omnis ex. de Constitut. *Quod quisque juris in alterum statuit, ipse eodem jure uti debet.* Et Sapientis dicitur auctoritas, *Patere legem, quam tulisti.* Dicit etiam D. Ambrosius epist. 32. *Cum prescripsisti aliis, prescripsisti etiam tibi. Leges enim Imperator fert, quas primus ipse custodiat.* Similia habent Chrysostomus Homil. 4. in Genesim, Isidorus l. 3. Sententiar. alique Patres. Denique celebris est sententia L. 1. Cod. tit. 14. *Digna vox est Majestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri.* Secus facientibus impropere Christus Matth. 23. *Dicunt, & non faciunt. Alligant onera gravia, & imponunt ea in humeros hominum; digito autem nolunt ea movere.*

189 An verò jure naturali Princeps ad id teneatur? an etiam positivo?

Respondeo cum D. Antonino, Cajetano, Vi-